

Василик Віталій Валентинович,
аспірант Національної академії
внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ТА МІСЦЯ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

Діяльність органів та установ системи виконання покарань в період реформування дає поштовх до нових пошуків моделей їх функціонування. Реалізація завдань і функцій держави у будь-якій сфері її діяльності, зокрема і правоохоронній, відбувається завдяки функціонуванню механізму держави. Слід відмітити, що цей механізм виступає як певна система, елементи якої мають у ній чітко визначене місце, виконують певний набір функцій та відповідають за реалізацію конкретного напрямку діяльності держави. Між окремими елементами цього механізму держави відбувається взаємодія та координація їх діяльності. Прикладом такої системи державних органів, яка забезпечує реалізацію правоохоронної функції держави, є система органів кримінальної юстиції України, де кожний із органів, який відноситься до її складу, виконує власні завдання та функції [1].

Реалізація правоохоронної функції держави у сфері виконання кримінальних покарань покладається виключно на Державну кримінально-виконавчу службу України. Це не тільки підкреслює значущість функціонування цієї служби, а й засвідчує важливу її роль в процесі реалізації однієї із основних функцій держави (правоохоронної). Спрямування цієї функції у демократичній, соціальній, правовій державі пов'язується із захистом прав людини, підтриманням законності та правопорядку в країні, що не може не позначитися і на сучасному розумінні – змісту та характеру діяльності ДКВС України.

Щодо підґрунтя визначення ролі та місця, завдань і функцій ДКВС України в системі органів кримінальної юстиції, то засобом їх встановлення слід вважати Конституцію України та відповідне законодавство. Відмітимо, що на визначення ролі та місця, завдань і функцій, а також форм і методів діяльності досліджуваної державної служби впливає також зміст державної політики у відповідній сфері. Нею, як відомо, є державна політика у сфері виконання кримінальних покарань [2].

Дана політика є основним програмним засобом формулювання напрямку розвитку і форм подальшого удосконалення та визначення дійсного характеру діяльності ДКВС України. Фахівці зокрема наводять

таку її дефініцію: кримінально-виконавча політика - це складова частина політики у сфері боротьби зі злочинністю, яка визначає напрямки діяльності відповідних органів державної влади та громадських організацій у сфері виконання покарань, а також встановлює принципи, форми, завдання та зміст цієї діяльності [3, с. 90].

Таким чином, державну політику у сфері виконання кримінальних покарань (кримінально-виконавчу політику держави) слід вважати чинником, який істотно впливає на внутрішній зміст та зовнішні форми організації діяльності ДКВС України. Тобто, беручи до уваги значущість цієї політики для визначення загальних напрямів та способів функціонування цієї державної служби, саме цю політику слід віднести до основних засобів впливу на характер діяльності ДКВС України та її органів відповідно до сучасних соціально-економічних, правових та політичних умов, що склалися в Україні [4, с. 223].

Щодо формування змісту державної політики у сфері виконання кримінальних покарань і впливу останньої на визначення ролі та місця державної кримінально-виконавчої служби України в системі органів кримінальної юстиції, відмітимо наступне. З моменту здобуття Україною незалежності зміст кримінально-виконавчої політики держави, а відповідно і характер діяльності, роль і місце ДКВС України зазнали істотних змін. Від органу контролю над частиною суспільства, від засобу не завжди правового обмеження прав та свобод особи і органу забезпечення інтересів авторитарної держави вказана служба трансформувалася і продовжує трансформуватися у орган забезпечення прав людини, орган забезпечення завдань та функцій демократичної, соціальної, правової держави [5, с. 27].

Так, слід погодитися із думкою Є. Ю. Бараша, що в сучасних умовах реформування ДКВС України головна мета діяльності її органів та установ полягає у виправленні і ресоціалізації засуджених, запобіганні вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами [6, с. 124].

Прикладом реалізації вказаного підходу є деінституалізація ДКВС України від суто мілітаризованого органу до керованого Міністерством юстиції органу забезпечення дотримання прав і свобод людини та громадянина. Зокрема, це віднайшло своє відображення в Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, метою реалізації якої є забезпечення діяльності цієї служби на ґрунті принципів законності, гуманізму, дотримання прав людини і громадянина, міжнародних стандартів поведіння із засудженими та особами, узятими під варту.

Зміна пріоритету діяльності ДКВС України, її завдань, форм та методів, зокрема те, що пов'язуємо із веденням у структуру цієї служби органів пробації, робить її невід'ємним обов'язковим елементом системи

органів кримінальної юстиції. При цьому зміна акцентів в діяльності ДКВС України з суто націлених на виконання кримінальних покарань, на виправлення і ресоціалізацію засуджених, запобігання вчиненню нових злочинів особами, що відбули покарання, дає підстави вести мову про те, що в межах реалізації правоохоронної функції держави діяльність цієї служби має охоплювати весь комплекс правовідносин, що виникають між державою та особами, які перебувають у конфлікті із законом [7, с. 320].

Таким чином, узагальнюючи наведене, можна зробити наступні висновки:

- державна політика у сфері виконання кримінальних покарань є одним із основних чинників, який істотно впливає на внутрішній зміст (форми і методи діяльності) та зовнішні прояви організації (роль, місце, завдання і функції) діяльності ДКВС України, та має враховувати сучасні соціально-економічні, правові та політичні умови, що склалися в Україні;

- державна політика у сфері виконання кримінальних покарань спрямовує діяльність ДКВС України на захист прав людини, підтримання законності та правопорядку у сфері її управління, а до пріоритетних завдань цієї служби відносить виправлення і ресоціалізацію засуджених, запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами;

- ДКВС України слід вважати одним із основних суб'єктів системи кримінальної юстиції України враховуючи організаційні та функціональні можливості сучасної системи органів та установ ДКВС України, а також напрацьований її фахівцями досвід та опрацьовані сучасні форми і методи соціальної та виховної роботи із особами, які перебувають у конфлікті із законом;

- діяльність ДКВС України не повинна обмежуватися виключно питаннями виконання кримінальних покарань, а має охоплювати весь комплекс правовідносин по виправленню і ресоціалізації осіб, які перебувають у конфлікті із законом, починаючи із часу першого контакту таких осіб із законом.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку пенітенціарної системи України, затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 654. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-%D1%80#Text>.

2. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів : Закон України від 08.04.2014 р. № 1186-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 869.

3. Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Щодо визначення поняття «кримінально-виконавча політика» //Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція» № 18, том 2. Одеса, 2015. С. 88-91.

4. Копотун І. М. Запобігання злочинам, що призводять до надзвичайних ситуацій у виправних колоніях : [монографія] / І. М. Копотун. – К. : ПП «Золоті ворота», 2013. – 472 с.

5. Гула Л. Ф. Організаційно-правові заходи протидії протиправній діяльності кримінальних лідерів в установах пенітенціарної системи України: монографія / Л. Ф. Гула, О. М. Гумін, В. В. Коваленко; В. Л. Ортинський; за ред. проф. В. Л. Ортинського. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – С. 197.

6. Бараш Є. Ю. Адміністративно-правові засади управління Державною кримінально-виконавчою службою України : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; ХНУВС. Х., 2012. 437 с.

7. Історико-правові засади кримінально-виконавчої політики України: монографія / М.М. Яцишин. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 448 с.

Снівак Марина Вікторівна,

доцент кафедри публічного управління та
адміністрування Національної академії
внутрішніх справ, доктор політичних наук

ПУБЛІКАЦІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЯК ДОКАЗИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Судовий захист є одним із найбільш ефективних способів захисту порушених прав та інтересів. В умовах інформатизації суспільства проблема збирання, доведення та використання електронних доказів має велике значення.

За станом на вересень 2018 року в Україні є дві найпопулярніші соціальні мережі: Facebook 53,11% та Instagram 16,79%. Фейсбук має на сьогодні більш ніж 11 млн активних користувачів в Україні. Третє місце у Youtube 9,1%, який впринципі тримає позиції незмінними і в часі і за територіальною ознакою, тобто всюди і завжди. На четвертому місці соцмережа – Pinterest 8,88%. Набувають популярності і українські соціальні мережі: Ukrainians.co, Nimses.com, WEUA.info, СІЧ.УКР,